

Закон
за избиране на народни представители, общински съветници и кметове
(Обн., ДВ, бр. 69 от 1991 г.; изм. бр. 70 и бр. 98 от 1991 г., бр. 66 от 1995 г., бр. 22 от 1997 г. - с Решение с № 4 от 1997 г. по к.д. № 29 от 1996 г.; изм. с § 4 от Закона за деноминация на лева бр. 20 от 1999 г.; доп., бр. 24 от 2001 г.)
(Отм., бр. 37 от 13.04.2001 г.)

Глава първа
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Този закон урежда избирането на народни представители, общински съветници и кметове, както и реда за прекратяване на пълномощията им.

Чл. 2. (1) Изборите се произвеждат на основата на общо, равно и пряко избирателно право с тайно гласуване.

(2) Право да избират имат всички граждани на Република България, навършили 18 години, с изключение на поставените под запрещение и изтърпяващите наказание "лишаване от свобода".

(3) Право да избират общински съветници и кметове имат само гражданите с местожителство в общината, съответно в населеното място, както и граждани, адресно регистрирани на територията най-малко 2 месеца преди изборния ден.

Чл. 3. (1) Право да бъдат избирани за народни представители имат всички граждани на Република България, които нямат друго гражданство, навършили са 21 години, не са поставени под запрещение и не изтърпяват наказание "лишаване от свобода".

(2) Право да бъдат избирани за съветници в общинските съвети и за кметове имат всички граждани на Република България, които са навършили 18 години, не са поставени под запрещение, не изтърпяват наказание "лишаване от свобода" и са адресно регистрирани на територията на общината, съответно на населеното място, най-малко 2 месеца преди изборния ден.

Чл. 4. (1) Всеки избирател има право на един глас за народен представител, един глас за общински съветник, един глас за кмет на общината и един глас за кмет в населеното място.

(2) Гласът на един избирател е равен на гласа на всеки друг избирател.

Чл. 5. (1) (Изм., ДВ, бр. 70 от 1991 г.) Изборите за народни представители се произвеждат по пропорционалния принцип с твърди изборни листи на партии, независими кандидати, коалиции на партии и коалиции на партии с независими кандидати, съставени по избирателни райони.

(2) (Предишна ал. 4, изм., ДВ, бр. 70 от 1991 г.) Изборът на съветници в общинските съвети се произвежда по пропорционалния принцип с изборни листи на партии, независими кандидати, коалиции от партии и коалиции от партии с независими кандидати в общините, всяка от които представлява многомандатен избирателен район.

(3) (Предишна ал. 5, изм., ДВ, бр. 70 от 1991 г.) Кметовете на общините се избират пряко от избирателите на общината.

(4) (Предишна ал. 6, изм., ДВ, бр. 70 от 1991 г.) Кметовете в населените места се избират пряко от избирателите на съответното населено място.

Чл. 6. (1) Изборите се произвеждат в един неработен ден за цялата страна.

(2) Президентът на Република България насрочва избори за народни

представители, общински съветници и кметове и обявява изборния ден най-късно 50 дни преди изборите.

Чл. 7. (1) Организационно-техническата подготовка на изборите се осъществява от Министерския съвет, временните изпълнителни комитети и временните управи.

(2) Разходите по организационно-техническата подготовка на изборите се поемат от държавата в рамките на държавния бюджет.

(3) Всички книжа, заявления, жалби, удостоверения и други документи по този закон се освобождават от такси.

Глава втора **ИЗБИРАТЕЛНИ СПИСЪЦИ**

Раздел I **ЗА ИЗБИРАНЕ НА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ**

Чл. 8. Изборите се произвеждат по два избирателни списъка: за народни представители и за общински съветници и кметове.

Чл. 9. Избирателните списъци се съставят в общините и в населените места, в които се води регистър на населението, и се подписват от председателя, заместник-председателя и секретаря на временния изпълнителен комитет, съответно от кмета и секретаря на временната управа.

Чл. 10. (1) Генералите (адмиралите), офицерите, сержантите и старшините на свръхсрочна служба, волнонаемните служители и работници във Въоръжените сили на Република България се вписват в избирателните списъци по тяхното местоживееене съгласно адресното им регистриране до деня на изборите.

(2) Срочнослужащите във Въоръжените сили на Република България се вписват само в избирателния списък за избиране на народни представители в най-близките до военното поделение избирателни секции от временните изпълнителни комитети.

(3) Списъкът на срочнослужащите във всяко поделение се съставя под контрола на командира, който го подписва и го изпраща на съответния временен изпълнителен комитет на общината за включването му в избирателните списъци на общината или населеното място, на чиято територия се намира поделението, в срок не по-късно от 35 дни преди деня на изборите.

Чл. 11. (1) Българските граждани, живеещи постоянно или пребиваващи в чужбина, се вписват в избирателни списъци, изготвени в дипломатическите представителства на Република България, ако заявят лично желанието си да участват в изборите. Гласуването се отбелязва в задграничните паспорти.

(2) Гражданите по предходната алинея, които се намират в страната към момента на изборния ден, се вписват в избирателните списъци в страната, ако заявят лично желанието си да участват в изборите. Гласуването се отбелязва в задграничните паспорти.

Чл. 12. (1) Избирателните списъци се съставят поотделно за всяка избирателна секция.

(2) В избирателния списък се вписват имената на избирателите, които са адресно регистрирани на територията на съответната община или населено място най-малко 2 месеца преди избирателния ден.

(3) В избирателния списък се вписват и имената на избирателите, които

временно живеят на територията на съответната община или населено място, ако са адресно регистрирани там не по-малко 60 дни преди деня на изборите.

Временните изпълнителни комитети или временните управи незабавно изпращат служебно информация за временно живеещите в общината или населеното място граждани, включени в съставените от тях избирателни списъци, на общините или населените места, по постоянното им местожителство, за да бъдат заличени в избирателните списъци там

(4) В избирателния списък се вписват и имената на гражданите, отговарящи на условията по ал. 2 и 3, които до деня на изборите включително навършват 18 години, както и гражданите, които към тази дата са изтърпели наказанието "лишаване от свобода" или не са вече под запрещение.

(5) В избирателния списък се вписват по адреси трите имена, мястото, датата на раждане и единният граждански номер на избирателите. Ако в последните 6 месеца до деня на изборите бъде променено наименованието на населеното място, улицата, квартала, жилищния комплекс или номерацията, в избирателните списъци се вписват и старите им наименования и номерация.

(6) Всеки избирател се вписва само в един избирателен списък.

(7) От избирателния списък се заличават имената на гражданите, които до деня на изборите са загубили избирателното си право или са починали.

Чл. 13. (1) Избирателните списъци се обявяват от временните изпълнителни комитети и от временните управи най-малко 30 дни преди деня на изборите.

(2) Временните изпълнителни комитети, съответно временните управи, предоставят на политическите партии при поискване копия от изготвените избирателни списъци срещу заплащане.

Чл. 14. (1) Всеки избирател може да иска поправка в избирателния списък чрез вписване или заличаване на избирател, отстраняване на други грешки или непълноти в списъците.

(2) Заявленията се отправят в устна или писмена форма до временния изпълнителен комитет или временната управа, които най-късно в 3-дневен срок разглеждат заявлението и се произнасят по него с мотивирано решение.

(3) В 3-дневен срок от произнасянето на органите или от изтичането на 3-дневния срок по предходната алинея заявителят може да обжалва решението им пред районния съд, който най-късно в 3-дневен срок в открито заседание с призоваване на заявителя и представител на временния изпълнителен комитет или временната управа разглежда жалбата и постановява решение, което обявява веднага. Решението на съда е окончателно.

(4) Поправките в избирателните списъци се обявяват незабавно.

Чл. 15. Удостоверение за гласуване на друго място се издава само на кандидати за народни представители, техните застъпници, наблюдатели, на членове на избирателните комисии и на инициативните комитети за издигане на независими кандидати, както и на други лица, ангажирани в произвеждането на изборите. Удостоверението за гласуване на друго място се подписва от председателя, заместник-председателя и секретаря на общинския съвет. За издадените удостоверения се води специален регистър. Получилите удостоверение писмено декларират, че ще гласуват само на едно място.

Чл. 16. Оригиналите на избирателните списъци, както и на останалите изборни книжа се пазят до следващите избори от новоизбрания общински съвет. До неговото конституиране те се пазят от органа, който отговаря за тяхното съставяне.

Чл. 17. Избирателните списъци в болници, родилни домове, санаториуми и почивни домове, домове за стари хора и други такива, както и на плавателни съдове под български флаг се съставят от ръководителя на съответното заведение или от съответния капитан на плавателния съд на основание на документ за самоличност (личен паспорт). Ръководителят на съответното заведение или капитанът на плавателния съд уведомяват за включените в списъка лица временните изпълнителни комитети или временните управи по местоживееене на лицата, за да бъдат заличени от избирателните списъци. Постъпилите в деня на изборите в тези заведения не се вписват в избирателните списъци и не гласуват.

Раздел II

ЗА ИЗБИРАНЕ НА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ И КМЕТОВЕ

Чл. 18. (1) За произвеждане на избори за общински съветници и кметове се съставят отделни избирателни комитети и временните управи.

(2) В списъците се вписват само лицата, посочени в чл. 2, ал. 3 от този закон.

Чл. 19. (1) В избирателните списъци не се включват българските граждани, пребиваващи в чужбина, и срочнослужещите във Въръжените сили, както и български граждани в екипажите на плавателни съдове под български флаг, отсъстващи от страната.

(2) Удостоверения за гласуване на друго място не се издават.

(3) За произвеждане на втори тур на изборите за кметове избирателните списъци се актуализират с имената на лицата, които в периода между двата тура придобиват избирателно право.

Чл. 20. За неуредените въпроси в този раздел се прилагат правилата за избиране на народни представители по предходния раздел.

Глава трета ИЗБИРАТЕЛНИ РАЙОНИ

Раздел I

ЗА ИЗБИРАНЕ НА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ

Чл. 21. (1) За произвеждане на избори за народни представители територията на страната се разделя на 31 избирателни района, в това число 3 в гр. София и 2 в бившия Пловдивски окръг. Останалите избирателни райони съвпадат с границите на бившите окръзи.

(2) Границите на избирателните райони, тяхното наименование, номерация и изборните книжа се определят с указ на президента на Република България най-късно 50 дни преди изборния ден.

(3) Централната избирателна комисия определя броя на мандатите на всеки избирателен район най-късно 40 дни преди изборния ден въз основа на единна норма на представителство на цялата страна в зависимост от броя на населението.

Раздел II

ЗА ИЗБИРАНЕ НА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ И КМЕТОВЕ

Чл. 22. Изборните книжа за общински съветници и кметове се определят с указ на президента на Република България най-късно 50 дни преди изборния ден.

Чл. 23. (1) Територията на всяка община и на гр. София представлява един многомандатен район за избиране на общински съветници и един едномандатен за избиране на кмет.

(2) Територията на всяко населено място представлява едномандатен район за избиране на кмет.

Чл. 24. (1) Общинският съвет се състои от:

1. при население на общината до 2 хиляди души - 15 съветници;
2. при население на общината до 5 хиляди души - 21 съветници;
3. при население на общината до 20 хиляди души - 33 съветници;
4. при население на общината до 50 хиляди души - 45 съветници;
5. при население на общината до 100 хиляди души - 51 съветници;
6. при население на общината над 100 хиляди души - 65 съветници;

(2) Столичният общински съвет се състои от 101 съветници.

Глава четвърта ИЗБИРАТЕЛНИ СЕКЦИИ

Чл. 25. Гласуването и преброяването на гласовете се извършват по избирателни секции.

Чл. 26. (1) Временните изпълнителни комитети образуват общи избирателни секции за произвеждането на изборите за народни представители, общински съветници и кметове.

(2) Районните избирателни комисии определят номерата на общинските избирателни комисии за съответния район; общинските избирателни комисии определят номерата на избирателните секции в общината, в които се съдържат индексите на съответните районни и общински комисии и избирателни секции.

(3) Избирателните секции се образуват най-късно 45 дни преди изборния ден.

Чл. 27. (1) В една избирателна секция се включват до 1000 жители. Населени места с повече от 1000 жители образуват толкова избирателни секции, колкото пъти числото 1000 се съдържа в броя на жителите. При остатък, по-голям от 500 жители, се образува отделна секция, а при остатък под 500 жители, избирателите се разпределят между съседни секции.

(2) Общинската избирателна комисия може да образува по предложение на временния изпълнителен комитет секции с по-малко от 500 жители.

Чл. 28. (1) За избиране на народни представители се образуват и избирателни секции:

1. в болници, родилни домове, санаториуми, почивни домове, домове за стари хора и други такива, ако има не по-малко от 30 избиратели;
2. в плавателен съд под български флаг с не по-малко от 20 избиратели на борда, който не е в страната в деня на изборите.

(2) Избирателите от секциите по точка 2 от предходната алинея гласуват за кандидатите в избирателния район, където плавателният съд е регистриран.

Глава пета ИЗБИРАТЕЛНИ КОМИСИИ ЗА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ, ОБЩНСКИ СЪВЕТНИЦИ И КМЕТОВЕ

Чл. 29. (1) За произвеждане на изборите по този закон се образуват следните избирателни комисии:

1. централна - за цялата страна. Тази комисия се назначава за срока на пълномощията на Народното събрание;
2. районни - за всеки избирателен район за избиране на народни представители;
3. общински - за всяка община. Тези комисии се назначават за срока на пълномощията на общинските съвети;
4. секционни - за всяка избирателна секция;
5. столична - за избор на съветници в Столичния съвет и за кмет на гр. София.

Тази комисия се назначава за срока на пълномощията на Столичния съвет.

(2) Централната избирателна комисия се назначава от президента на Република България след консултации с политическите сили най-късно 50 дни преди изборния ден. Тя се състои от председател, заместник-председатели, секретар и членове, представители на политически сили и безпартийни. Членовете на Централната избирателна комисия трябва да бъдат в мнозинството си юристи. Централната избирателна комисия е в състав 25 членове.

(3) Към Централната избирателна комисия се формират експертни и работни групи от специалисти.

Чл. 30. (1) Съставът на районните и общинските избирателни комисии се определя от Централната избирателна комисия по предложение от временните избирателни комитети след консултации с политическите партии най-късно 40 дни преди изборния ден.

(2) Общинските избирателни комисии назначават секционните избирателни комисии при условията по ал. 1 най-късно 35 дни преди изборния ден.

Чл. 31. (1) Районните и общинските избирателни комисии се състоят от председател, двама заместник-председатели и секретар, които по възможност да бъдат юристи, и до 7 членове, представители на политически партии или коалиции и безпартийни.

(2) Към районните и общинските избирателни комисии могат да се формират експертни и работни групи от специалисти.

Чл. 32. Секционните избирателни комисии се състоят от председател, заместник-председател, секретар и от 3 до 7 членове.

Чл. 33. (1) Членовете на временните изпълнителни комитети и временните управи, служещите във Въоръжените сили и в Министерството на вътрешните работи, както и кандидатите за народни представители, общински съветници и кметове не могат да бъдат членове на избирателни комисии.

(2) Заседанията на избирателните комисии са законни, когато присъства повече от половината от техния състав. Решенията се вземат с мнозинство 2/3 от присъстващите.

(3) На заседанията на комисии могат да присъствуват застъпниците с право на съвещателен глас и на възражения.

Чл. 34. (1) (Изм., ДВ, бр. 70 от 1991 г.) Централната избирателна комисия:

1. следи за изпълнението на този закон и упражнява методическо ръководство върху дейността на избирателните комисии и контрол върху дейността на районните избирателни комисии;
2. разглежда жалби против актове и действия на районните избирателни комисии, произнася се с окончателно решение по тях в 3-дневен срок и го обявява;
3. регистрира и обявява за участие в изборите коалиции и партии, както и цветовете на изборните им бюлетини. Никоя партия или коалиция няма право да използва или регистрира цвета на вече регистрирани бюлетини на други партии

и коалиции. Партиите и коалициите имат право да запазят цвета на бюлетината, с която са участвували в изборите за Велико народно събрание;

4. осъществява контрол за регистрацията на районните кандидатски листи за народни представители;

5. (Предишна т. 6; изм., ДВ, бр. 70 от 1991 г.) обявява изборните резултати за Народно събрание и издава удостоверения на избраните народни представители;

6. (Предишна т. 7; изм., ДВ, бр. 70 от 1991 г.) определя условията и реда за участие на наблюдатели от страната и чужбина в изборите и ги снабдява със съответен документ;

7. (Предишна т. 8; изм., ДВ, бр. 70 от 1991 г.) след изборите извършва проверка на избирателните списъци и ако установи, че гражданин е гласувал повече от веднъж в нарушение на този закон, уведомява правораздавателните органи.

(2) Решенията на Централната избирателна комисия могат да бъдат обжалвани 3 дни след съобщаването им пред Върховния съд, който в 3-дневен срок се произнася с окончателно решение, което обявява веднага.

Чл. 35. (1) Районните избирателни комисии:

1. следят за изпълнението на този закон на територията на избирателния район и упражняват контрол върху дейността на секционните избирателни комисии по избора за народни представители;

2. следят за своевременното и правилното образуване на избирателните секции;

3. следят за своевременното изготвяне и обявяване на избирателните списъци за избори на Народно събрание, както и за издаване на удостоверения за гласуване на друго място;

4. снабдяват секционните избирателни комисии с избирателни кутии, избирателни пликове, бюлетини и протоколи за избор на народни представители, като контролират тяхното производство, съхранение, разпределение по секции и транспорт;

5. разглеждат жалби против решения и действия на секционните избирателни комисии по избора за народни представители в 3-дневен срок и вземат решения по тях;

6. регистрират кандидатските листи за народни представители в избирателния район и ги обявяват пред населението;

7. регистрират застъпниците на кандидатите за народни представители на партиите, коалициите и независимите кандидати и им издават удостоверения;

8. (Изм., ДВ, бр. 70 от 1991 г.) установяват и обявяват в срок не по-късно от 3 дни резултатите от гласуването в избирателните райони по протоколите на секционните избирателни комисии;

9. предават на Централната избирателна комисия материалите от избора за народни представители;

(2) Решенията на районната избирателна комисия могат да бъдат обжалвани пред Централната избирателна комисия в 3-дневен срок от съобщаването им, която в срок от 3 дни се произнася с окончателно решение, което обявява веднага.

Чл. 36. (1) Общинските избирателни комисии:

1. следят за изпълнението на този закон върху територията, на която осъществяват своите функции, и упражняват контрол върху дейността на секционните избирателни комисии за избори на общински съветници и кметове;

2. следят за своевременното изготвяне, обявяване и разгласяване на избирателните списъци за избори на общински съветници и кметове;

3. образуват секционните изборителни комисии;
4. снабдяват секционните изборителни комисии с изборителни кутии, бюлетини, пликове, протоколи и всички други книжа, свързани с произвеждането на изборите, като контролират тяхното производство, съхранение, разпределение по секции и транспорт.
5. разглеждат жалби против актове и действия на секционните изборителни комисии по избора на общински съветници и кметове и вземат по тях окончателно решение в 3-дневен срок;
6. регистрират кандидатските листи за избиране на съветници в общинските съвети и кандидати за кметове и ги обявяват пред населението;
7. регистрират застъпниците на кандидатите за съветници и общинските съвети и кметове и им издават удостоверения;
8. установяват и обявяват в срок не по-късно от 2 дни след получаване на последния протокол резултата от изборите за общински съветници по протоколите на секционните изборителни комисии, обявяват ги и издават удостоверения на избраните съветници;
9. установяват резултатите от изборите за кметове, обявяват ги и издават удостоверение на избраните кметове.

(2) Решенията на общинската изборителна комисия могат да бъдат обжалвани в 3-дневен срок от произнасянето им пред районния съд, който разглежда жалбата в 3-дневен срок и се произнася с окончателно решение, което обявява веднага.

Чл. 37. (1) Секционните изборителни комисии:

1. осигуряват свободното и спокойно протичане на гласуването в изборителната секция;
2. осигуряват последователността на гласуването;
3. приемат изборителните пликове;
4. преброяват гласовете, изготвят, обявяват и предават протоколите за резултатите от гласуването на районните и общинските изборителни комисии до 24 часа след обявяване на резултатите от гласуването;
5. разглеждат жалби, по които се произнасят незабавно;

(2) При произвеждането на изборите указанията на председателя на секционната изборителна комисия са задължителни за всички граждани в изборното помещение. Тези указания могат да бъдат отменени с решение на комисията.

Чл. 38. Членове на секционни изборителни комисии могат да бъдат и изборители, които не живеят в района на съответните секции и райони.

Чл. 39. (1) Политическите сили и независимите кандидати представят списък с имена на лица, които ще заместят техните представители в секционните, общинските и районните изборителни комисии, когато последните са в трайна невъзможност да осъществяват функциите си. Заместването става: за секционните изборителни комисии - с решение на общинските изборителни комисии; за общинските и районните изборителни комисии с решение на Централната изборителна комисия.

(2) На заседанията на комисии могат да присъствуват само застъпниците на съответните кандидати с право на съвещателен глас и на възражения. По тяхно искане възраженията им се вписват в протокола на заседанията на комисията.

Чл. 40. (1) Лицата, включени в състава на изборителните комисии, се освобождават от служебните им задължения за времето, необходимо за работата им в съответната комисия. За това време те получават неплатен служебен отпуск. Размерът на възнаграждението на членовете на изборителните комисии е

за сметка на държавния бюджет и се определя от Централната изборителна комисия. Размерът на възнаградението на членовете на Централната изборителна комисия се определя от президента на Република България.

(2) При изпълнение на своите функции лицата, включени в състава на изборителните комисии, са длъжностни лица по смисъла на Наказателния кодекс.

(3) При изпълнение на длъжностните си функции членовете на изборителните комисии не могат да носят отличителни знаци на партия или коалиция, да провеждат предизборна агитация или да участвуват в такава.

Глава шеста **КАНДИДАТИ ЗА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ, ОБЩНСКИ** **СЪВЕТНИЦИ И КМЕТОВЕ**

Раздел I **КАНДИДАТИ ЗА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ**

Чл. 41. (1) Кандидатите за народни представители се посочват и подреждат в кандидатски листи за съответния многомандатен изборителен район.

(2) Кандидатските листи в изборителните райони се изготвят и предлагат за регистриране от ръководствата на партиите и коалициите.

(3) Партиите или партийните коалиции, издигащи кандидатски листи, трябва да съответствуват на изискванията на този закон и на Закона за политическите партии.

(4) Организации и движения, които не са регистрирани като партии, не могат да участвуват в предизборни коалиции и да издигат свои кандидати за народни представители, за общински съветници и за кметове.

(5) Независимият кандидат се регистрира със самостоятелна кандидатска листа, ако е предложен с подписите на 2000 избиратели от съответния изборителен район. За издигане на неговата кандидатура се формира инициативен комитет от 5 до 7 избиратели, регистрирани пред съответната районна комисия, който организира изготвянето на списък за издигане на кандидатурата.

(6) Списъците по ал. 5 трябва да съдържат трите имена на лицето, точния адрес, единния граждански номер и подписа.

Чл. 42. В случай, че Централната изборителна комисия или районните изборителни комисии установят, че независима кандидатска листа не е подкрепена от изискуемия брой избиратели, регистрацията се отказва, а ако е направена - се анулира.

Чл. 43. (Изм., ДВ, бр. 70 от 1991 г.)

(1) Всеки кандидат за народен представител може да бъде регистриран само от една партия или коалиция. Кандидатите за народни представители могат да се регистрират най-много в два многомандатни изборителни района.

(2) Ако един кандидат за народен представител бъде регистриран в повече от два изборителни района, действителни са първите две по време регистрации. Районните изборителни комисии уведомяват Централната изборителна комисия за извършените регистрации 24 часа след изтичане на срока по този закон. Централната изборителна комисия обявява недействителността на регистрациите в 3-дневен срок и уведомява незабавно съответната партия или коалиция и кандидата за решението си.

(3) (Предишна ал. 4, изм., ДВ, бр. 70 от 1991 г.) Партиите и коалициите

определят поредността на кандидатите в кандидатската листа.

(4) (Предишна ал. 5, изм., ДВ, бр. 70 от 1991 г.) Една кандидатска листа може да съдържа неограничен брой имена на кандидати.

Чл. 44. (1) Предизборните коалиции излизат с обща листа в отделните избирателни райони. В този случай участващите в тях партии и независими кандидати не могат да излизат със самостоятелна листа.

(2) Партия или независими кандидати могат да участват само в една коалиция.

Чл. 45. (1) Регистрирането на кандидатските листи за народни представители в избирателните райони се извършва в отделен регистър при представяне на следните документи:

1. предложение на централното ръководство на партията или на инициативния комитет от съответния избирателен район, подписано от предвидения в закона брой избиратели;

2. заявление от кандидатите, че са съгласни да бъдат регистрирани от посочилите ги партии, от коалиции или от инициативни комитети;

3. кандидатът за народен представител представя декларация, че отговаря на условията по чл. 3, ал. 1, адрес и единен граждански номер.

(2) Регистрирането на кандидатски листи за народни представители в избирателни райони се извършва най-късно 30 дни преди изборния ден.

Чл. 45а. (Нов, ДВ, бр. 24 от 2001 г.) Районните избирателни комисии обявяват данните от доклада по чл. 6, ал. 2, т. 1, 5 и 7 от Закона за достъп до документите на бившата Държавна сигурност и бившето Разузнавателно управление на Генералния щаб за регистрираните от тях кандидати на местата, на които са обявени избирателните списъци в съответния район, не по-късно от пет дни след извършване на регистрацията.

Чл. 46. (1) Когато не са спазени изискванията на този закон, районната избирателна комисия отказва да извърши регистрациите, като писмето мотивира решението си и незабавно уведомява кандидата за народен представител.

(2) Отказът по ал. 1 може да се обжалва пред Централната избирателна комисия.

(3) (Изм., ДВ, бр. 70 от 1991 г.) При окончателен отказ, както и в случаите на чл. 43, ал. 2 партиите, коалициите и инициативните комитети, които са посочили кандидата, могат в 10-дневен срок от деня на отказа или обявяване на недействителността на регистрацията, но не по-късно от 20 дни преди произвеждането на избора, да предложат за регистриране нов кандидат.

(4) Когато някой от кандидатите в регистрираните листи почине или изпадне в трайна невъзможност да участва в изборите, при условията на предходната алинея партията, коалицията или инициативният комитет могат да предложат за регистриране нов кандидат.

Чл. 47. (Изм., ДВ, бр. 70 от 1991 г.) Регистрацията на партиите и коалициите пред Централната избирателна комисия се извършва по реда, предвиден в чл. 45 от този закон. Партиите представят и препис от съдебното решение, с което са регистрирани. Когато партии участват в коалиция, препис от съдебното решение се представя за всяка от тях. Партийните коалиции представят решение за своето образуване, подписано от ръководствата на съответните партии, образец от подписите на лицата, които ги представляват, и образец отпечата на коалицията, ако има такъв.

Чл. 48. Всяка кандидатска листа може да има по един застъпник във всяка избирателна секция, който подпомага кандидатите и партиите в избирателната кампания, представлява техните интереси пред държавните органи,

обществените организиции, избирателите, Централната и другите избирателни комисии.

Чл. 49. (1) Кандидати за народни представители, които заемат държавна служба, прекъсват изпълнението ѝ след регистрирането им и излизат в платен служебен отпуск.

(2) Времето, през което кандидатите за народни представители са участвували в предизборната кампания, се зачита за трудов стаж по длъжността, по която са работили преди кандидатирането си.

(3) Избраните кандидати, работещи в държавни учреждения, предприятия, търговски дружества с държавно участие повече от 50 на сто или организации, имат право след прекратяване на пълномощията им да заемат предишната си длъжност, а в случаите, когато тя е закрита - друга равностойна длъжност в същото или с тяхно съгласие в друго държавно учреждение, предприятие, търговско дружество с държавно участие повече от 50 на сто или организация.

(4) Когато предишната длъжност на избрания кандидат е заета от друго лице, трудовото правоотношение с това лице се прекратява без предизвестие.

Чл. 50. (1) По време на предизборната кампания регистрираните кандидати за народни представители и застъпници не могат да бъдат задържани и привлечени към наказателна отговорност, освен в случаите на заварено тежко престъпление.

(2) От регистрирането до обявяването на резултатите от изборите кандидатите за народни представители и застъпниците имат качеството на длъжностни лица по Наказателния кодекс.

Чл. 51. Член от състава на избирателна комисия, регистриран като кандидат, отпада от състава ѝ.

Раздел II

КАНДИДАТИ ЗА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ И КМЕТОВЕ

Чл. 52. (1) Регистрирането на кандидатски листи за общински съветници и кандидати за кметове се извършва от общинските избирателни комисии по предложение на партии, коалиции и инициативни комитети по реда на тази глава и при спазване на следните условия:

1. кандидат за общински съветник не може да бъде предложен в повече от една кандидатска листа. Когато общинската избирателна комисия констатира, че един кандидат за общински съветник е предложен в повече от една кандидатска листа, действителна е първата по време кандидатска листа;

2. независимите кандидати представят 500 подписа на избиратели от съответния избирателен район;

3. партиите и независимите кандидати могат да участвуват само в една коалиция;

4. кандидат за кмет не може да бъде издигнат в повече от една община. Той може да се кандидатира и за народен представител. Ако кандидатът бъде избран и за кмет, и за народен представител, той остава кмет.

(2) Регистрацията се извършва най-късно 30 дни преди изборния ден.

(3) Кандидатските листи за общински съветници и кандидатите за кметове имат правата и задълженията по чл. 48.

(4) Кандидатските листи за общински съветници и кандидатите за кметове имат правата, посочени в чл. 49, ал. 1 и 2 от този закон.

(5) Лицата, избрани за кметове, имат правата по чл. 49, ал. 3 и 4.

Чл. 53. Когато общинската избирателна комисия установи, че независимата кандидатска листа за общински съветник и кмет не е подкрепена от изискуемия

брой избиратели, регистрацията се отказва, а ако е направена - се анулира.

Глава седма **ПРЕДИЗБОРНА КАМПАНИЯ**

Чл. 54. (1) Гражданите, партиите, кандидатите за народни представители, за общински съветници и кметове, както и техните застъпници имат свобода на агитация "за" или "против" избирането на кандидатите. Те могат да излагат своите предизборни програми и идеи в устна или писмена форма на предизборни събрания или чрез средствата за масово осведомяване.

(2) Предизборната кампания се води на официален език.

(3) Предизборните събрания са публични. За поддържането на реда на тези събрания отговарят организаторът и органите на Министерството на вътрешните работи.

(4) Временните изпълнителни комитети, временните управи, другите държавни органи и синдикатите не могат да разпространяват предизборни агитационни материали за кандидатите и да извършват друга агитационна дейност.

Чл. 55. Министърът на отбраната съвместно с Централната избирателна комисия определя реда, по който военнослужащите се запознават с програмите на партиите и на кандидатите. Не се допуска провеждането на предизборна кампания във военните поделения. Командирите осигуряват на военнослужащите свободен достъп до печата, радиото и телевизията в свободното време, а така също и в рамките на гарнизонните отпуски и достъп до други прояви на предизборната кампания в населеното място на гарнизона.

Чл. 56. Кандидатите за народни представители, партиите и коалициите имат еднакъв достъп за получаване на сведения от източниците за информация, необходима при предизборната кампания.

Чл. 57. Всички кандидати за народни представители, партии и коалиции имат право на достъп до националните средства за масово осведомяване. Начинът на този достъп се урежда с решение на Великото народно събрание.

Чл. 58. (1) Главният редактор или издателят на ежедневник или периодично издание, публикувал материал, накърняващ правата и доброто име на кандидат за народен представител, общински съветник или кмет, е длъжен в първия брой след получаването на отговор да го публикува.

(2) Отпечатването на отговора става на същото място и със същия шрифт.

(3) Отговорът е безплатен и не може да надвишава обема на материала, на който отговаря.

Чл. 59. (1) По време на предизборната кампания политическите партии, коалициите и кандидатите могат да изготвят и използват агитационни материали - афиши, плакати, реклами, надписи, позиви, обръщения и други подобни. На всеки предизборен печатен материал се отбелязва политическата партия, коалиция или кандидат за народен представител, който издава материала.

(2) Агитационни материали може да бъдат поставяни на определените места, а на стени на сгради и огради - с разрешение на съответния собственик или управител.

(3) Временните изпълнителни комитети определят местата за поставяне на плакати и други агитационни материали.

(4) Забранява се унищожаването на агитационни материали, поставени по

установения ред, до края на предизборната кампания.

(5) Временните изпълнителни комитети или временните управи по решение на районните избирателни комисии премахват или изземват агитационни материали, застрашаващи живота или здравето на гражданите, личното или общественото имущество, безопасността на движението, както и материали с неморално съдържание или накърняващи честта и доброто име на кандидатите.

(6) Забранява се използването на превозните средства на обществения транспорт за предизборна агитация.

Чл. 60. (1) (Частично обявена за противоконституционна с [Решение № 4 от 1997 г. по к.д. № 29 от 1996 г.](#), ДВ, бр. 22 от 1997 г.) Непубликувани резултати от допитвания до общественото мнение по повод на изборите не могат да се публикуват ~~по-късно от 14 дни преди изборния ден и~~ в деня на изборите.

(2) Не се допуска агитация 24 часа преди изборния ден и в деня на изборите.

Чл. 61. Партии и коалиции, които са получили над 50 000 гласа в изборите за Велико народно събрание, могат да получат авансово 50 на сто от предвидените по бюджета средства за финансиране на предизборната кампания. Други партии, коалиции и независими кандидати могат да получат средства под формата на краткосрочен безлихвен заем от средствата, предвидени в бюджета за произвеждане на изборите. Партиите, коалициите и независимите кандидати пропорционално на спечелените от тях гласове след изборите получават допълнителни средства или възстановяват взетите суми по ред, установен от Министерския съвет.

Чл. 62. Общата сума за финансиране на предизборната кампания не може да надвишава 30 лева на отделен кандидат.

Глава осма ГЛАСУВАНЕ

Чл. 63. (1) Гласуването за народни представители, общински съветници и кметове се извършва в специално предназначени за това помещения, определени от временните изпълнителни комитети и временните управи.

(2) В изборните помещения не се разрешава поставянето на агитационни материали на партии, коалиции и не зависи ми кандидати.

Чл. 64. (1) Откриването на изборния ден става от председателя на секционната избирателна комисия в 6 часа на изборния ден, ако присъствуват повече от половина та членове на комисията. При липса на кворум, ако до 1 час не се явят членовете на секционната избирателна комисия, председателят на районната избирателна комисия включва резервните членове. При откриването на изборния ден могат да присъствуват кандидати, застъпници, избиратели, представители на партиите, журналисти и наблюдатели. Председателят на комисията проверява наличието на избирателните списъци, изправността на избирателните кутии и дали те са празни. Избирателните кутии се затварят и запечатват с печата на общинския съвет или на населеното място, след което се пристъпва към гласуване.

(2) Представители на партиите в изборните помещения могат да бъдат само лица, писмено упълномощени от ръководствата на партиите.

(3) Партиите или коалициите не могат да упълномощават повече от двама свои представители в отделната секция, от които по време на гласуването присъствува само един.

Чл. 65. (1) Избирателите гласуват от 6 до 19 часа. Ако след 19 часа пред изборното помещение има негласували избиратели, гласуването продължава,

докато пред изборната секция има избиратели.

(2) По решение на Централната избирателна комисия гласуването в някои секции може да започне 1 час по-рано.

Чл. 66. (1) Избирателят удостоверява самоличността си пред председателя на секционната избирателна комисия или натоварено от него лице само с личен паспорт за страната, за срочнослужещите - само с военната книжка, за постоянно живеещите в чужбина - с притежавания от тях паспорт.

(2) Председателят на секционната избирателна комисия или натоварен от него член сверява данните от личния паспорт с тези от избирателния списък за избиране на народни представители, след което го допуска в съответната кабина за гласуване. Когато избирателят представи удостоверение за гласуване на друго място, председателят на секционната избирателна комисия сверява данните в него с тези в личния му паспорт, вписва името му в допълнителния избирателен списък и прилага удостоверението към него. След гласуването за народни представители избирателната комисия сверява данните на избирателя с тези от избирателния списък за избиране на общински съветници и кметове, проверява адресната му регистрация, след което го допуска до съответната кабина за гласуване.

(3) Избирателят може да заяви пред секционната избирателна комисия, че ще гласува само за народни представители или само за общински съветници и кметове.

(4) След пускането на изборния плик в избирателната кутия за всеки избор избирателят полага подпис в съответния избирателен списък, че е гласувал, като се отбелязва номерът, серията и датата на издаването на паспорта. Прави се отметка в паспорта.

Чл. 67. (1) В изборното помещение се правят две групи кабин за гласуване. В първата избирателите гласуват за народни представители, а във втората - за общински съветници и кметове.

(2) На кабините се поставят надписи, указващи в коя от тях се гласува за избор на народни представители и в коя за избор на общински съветници и кметове.

(3) В кабините се поставят на разположение на избирателите достатъчно количество избирателни бюлетини. Забранява се предварително раздаване на избирателите на избирателни бюлетини и пликове.

(4) По времето, когато избирателите се намират в кабините за гласуване, присъствието на други лица в тях, включително и на членове на избирателните комисии, се забранява с изключение на случаите, когато избирател с физически недостатъци не е в състояние да извърши сам необходимите действия при гласуването и моли за помощта на друг посочен от него избирател. В този случай разрешението се дава от председателя на секционната избирателна комисия и се отбелязва в избирателния списък.

(5) Не се позволява гласуване извън изборното помещение.

(6) Не се разрешава присъствието на други лица освен членовете на секционната избирателна комисия на разстояние по-малко от 3 метра от изборните кабин, когато в тях има избирател.

(7) При необходимост за възстановяване на реда в изборното помещение по решение на секционната избирателна комисия председателят може да потърси съдействието на органите на Министерството на вътрешните работи.

(8) Въоръжени лица не се допускат в изборното помещение освен в случаите на предходната алинея.

Чл. 68. (1) Избирателите гласуват най-напред за народни представители и след това за общински съветници и кметове.

(2) Избирателите получават избирателни пликове от секционната избирателна комисия.

(3) Избирателите гласуват за избиране на народни представители, като влизат в съответната кабина, поставят в плика избраната от тях бюлетина с кандидатската листа, затварят го, излизат от кабината и го пускат в съответната избирателна кутия. Извършеното гласуване се отбелязва в избирателния списък за избор на народни представители. Секционната избирателна комисия отразява извършеното гласуване и в личния паспорт с текст: "Гласувал за народни представители". Ако по време на изборния процес се констатира различие между единния граждански номер в избирателния списък и единния граждански номер в личния паспорт на избирателя, председателят на секционната избирателна комисия отбелязва в избирателния списък и единния граждански номер по личния паспорт.

(4) Избирателите гласуват за общински съветници и за кметове, като влизат в съответната кабина, поставят в плика избраната от тях бюлетина за избор на кметове, затварят го, излизат и го пускат в съответната избирателна кутия. Извършеното гласуване се отбелязва в избирателния списък за избиране на общински съветници и кметове. Председателят на секционната избирателна комисия или натоварен от него член отразява извършеното гласуване и в личния паспорт с текст: "Гласувал за общински съветници и кмет".

(5) Избирателните кутии за избиране на народни представители са бели на цвят и имат надпис с черни букви: "Избор за народни представители". Избирателните кутии за избиране на общински съветници и кметове са черни на цвят и имат надпис с бели букви: "Избор на общински съветници и кметове".

Чл. 69. (1) Ако мястото в избирателната кутия се окаже недостатъчно да събере пликите на всички избиратели в избирателната секция, гласуването продължава с пускане на пликите в резервна избирателна кутия от същия вид. В този случай отварянето на двете кутии става едновременно след приключване на гласуването и намеренията в тях пликите се броят заедно.

(2) Забранява се изнасянето на бюлетини, пликите и избирателни кутии от изборното помещение.

(3) Членовете на секционните избирателни комисии, застъпниците и наблюдателите трябва периодично да проверяват наличието в кабините за гласуване на бюлетини за кандидатски листи, когато в тях няма избирател.

Чл. 70. (1) Гласуването се извършва с бюлетини и пликите по образец, установен от президента на Република България, както следва:

1. бюлетини, съдържащи имената на кандидатите от кандидатската листа в многомандатния район за избор на народни представители;
2. бюлетини, съдържащи имената на кандидатите от кандидатската листа за избор на общински съветници;
3. бюлетини, съдържащи имената на кандидатите за кмет на община;
4. бюлетини, съдържащи имената на кандидатите за кмет на населеното място;

(2) Отделните видове бюлетини по предходната алинея имат различни, несъпадащи помежду си размери.

Чл. 71. (1) Всяка партия или коалиция участва в изборите за народни представители, общински съветници и кметове с един и същ цвят на бюлетините съгласно регистрацията. Независимите кандидати за народни представители,

общински съветници и кметове, издигнати от инициативните комитети, участвуват в изборите с бюлетини с бял цвят.

(2) На бюлетината са означени номерът на избирателния район, наименованието на политическата партия или коалиция. Имената на кандидатските листи са подредени едно под друго с последователна номерация.

(3) За цветовете на бюлетините се използват бял, оранжев, син, зелен и червен. След изчерпване на тези цветовете се използват бели бюлетини с една до три цветни ивици в долния край на бюлетината. Не се допуска комбинация в цветовете на националния триколор.

Чл. 72. Когато са налице съществени нарушения на избирателния процес, секционната избирателна комисия може да реши да преустанови гласуването до отстраняване на нарушенията. Това решение се съобщава незабавно на Централната избирателна комисия.

Глава девета

ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ИЗБОРНИТЕ РЕЗУЛТАТИ

Чл. 73. (1) След изтичане на изборния ден председателят на секционната избирателна комисия обявява гласуването за приключило. Неизползваните пликосе и бюлетини се опаковат и пакетите се запечатват, след което се отваря избирателната кутия.

(2) Най-напред се отварят избирателните кутии за избор на народни представители, преброяват се бюлетините, намерени в тях, попълва се и се подписва протоколът за избиране на народни представители. След това се отварят избирателните кутии за избор на общински съветници и кметове, като се спазва процедурата по изречение първо.

Чл. 74. При отварянето на избирателната кутия и при установяването на резултатите от гласуването може да присъствуват представители на партиите, коалициите, кандидатите за народни представители и техните застъпници, наблюдатели и журналисти.

Чл. 75. (1) Секционната избирателна комисия сверява броя на избирателните пликосе в кутията с броя на гласувалите по избирателния списък и вписва резултатите в протокола. След това отваря пликосете и разпределя отделно действителните бюлетини по кандидатски листи и кандидати и отделно недействителните бюлетини и празните пликосе.

(2) В случаите, когато секционната избирателна комисия констатира, че в даден плик има една или няколко недействителни бюлетини, тя ги поставя обратно в плика и отбелязва техния вид и брой в съответния опис.

(3) За недействителните бюлетини и празните пликосе се съставят отделни описи, които са неразделна част от съответния протокол и се подписват от членовете на секционните избирателни комисии.

(4) Отварянето на пликосете и броенето на бюлетините се извършва само от председателя или от друг член на секционната избирателна комисия, упълномощен с нейно решение.

Чл. 76. (1) Бюлетините са недействителни, когато:

1. са намерени в избирателните кутии без пликосе;
2. в избирателния плик са поставени повече от една бюлетина за различни кандидатски листи. Тези бюлетини се броят за една недействителна бюлетина;
3. са направени саморъчно.

(2) Спорът за действителността на бюлетините се решава от комисията. Всеки член може да прави бележки и възражения по решението, които се вписват в

протокола на комисията. Решението се отбелязва в протокола.

(3) Когато в избирателната кутия за избор на народни представители има плик, който съдържа и бюлетини за избор на общински съветници и кметове, тези бюлетини се унищожават и се смята, че в плика са намерени само бюлетини за избор на народни представители. Броят и видът на унищожените бюлетини се вписват в протокола. Когато в плика няма бюлетини за избор на народни представители, той се смята за празен.

(4) Когато в избирателната кутия за избор на общински съветници и кметове е намерен плик, който съдържа и бюлетини за избор на народни представители, тези бюлетини се унищожават и се смята, че в плика са намерени само бюлетини за избор на общински съветници и кметове. Броят и видът на унищожените бюлетини се вписват в протокола. Когато в плика няма бюлетини за избор на общински съветници и кмет, той се смята празен.

(5) Когато в плика са намерени бюлетини за общински съветници без бюлетини за кметове или обратното, пликът се смята за празен за липсващата бюлетина.

(6) Когато в плика са поставени повече от една бюлетина от един и същ вид за различни кандидатски листи, намерените бюлетини се броят за една недействителна бюлетина. В описа се отбелязва и общият брой на намерените бюлетини.

(7) Празните пликосе смятат за недействителни бюлетини.

Чл. 77. (1) Когато в плика са поставени две или повече еднакви бюлетини от един и същи вид, те се смятат за една. Намерените в повече бюлетини се отделят, анулират се с подписа на председателя на комисията върху тях и се вписват в описа.

(2) Когато бюлетината в плика съдържа имена на кандидати, несъответстващи с имената на регистрираните в района кандидати, тя е действителна и се брои като подадена за съответната листа в района, която е регистрирала цвета на бюлетината. Това се отнася и за други отклонения в бюлетините от установения образец (размер, нюанс на цвета, грешки в печатния текст), които се дължат на грешки в производството.

Чл. 78. Промяната в поредността на кандидатите в кандидатските листи по какъвто и начин да е извършена от гласоподавателя, не прави бюлетината недействителна. Установената в бюлетината поредност не се променя.

Чл. 79. Саморъчно написани думи или знаци върху бюлетината, допълнително вписани имена от избирателя, механически увреждания, зацапвания или зачертавания не я правят недействителна.

Чл. 80. Секционната избирателна комисия съставя четири протокола за гласуване:

1. за избиране на народни представители;
2. за избиране на общински съветници;
3. за избиране на кмет на общината;
4. за избиране на кмет в населеното място.

Чл. 81. (1) Протоколите се съставят в по три екземпляра.

(2) В протоколите се посочват:

1. номерът на избирателната секция и наименованието на общината;
2. часът на започване и завършване на гласоподаването;
3. броят на избирателите по общия избирателен списък;
4. броят на избирателите по допълнителния избирателен списък;
5. броят на регистрираните кандидатски изборни листи;

6. броят на гласувалите избиратели според отметките в избирателния списък;
7. броят на гласувалите според намерените в избирателната кутия пликове;
8. броят на действителните бюлетини, подадени за всеки кандидат или изборна листа;
9. броят на недействителните бюлетини;
10. броят на унищожените бюлетини съгласно чл. 76, ал. 3, съответно ал. 4;
11. броят на празните пликове;
12. подадените заявления, възражения и жалби и взетите по тях решения;
13. обстановката, при която е произведен изборът.

(3) Данните по точки 3 - 11 от предходната алинея се вписват с думи и цифри.

(4) Протоколите се подписват задължително от всички членове на комисията на всяка страница. След окончателното подписване на протоколите от членовете на комисията председателят на комисията обявява резултатите от гласуването. Изборният резултат се определя въз основа на броя на действителните бюлетини, подадени за всеки кандидат или изборна листа.

(5) Поправки в протоколите след подписването им от всички членове на избирателната комисия могат да се правят само преди обявяване на резултата от избора от съответната избирателна комисия. Всяка поправка се приподписва от всички членове на комисията, като отстрани се пише "поправка". Поправки и зачертавания се допускат само след подписването на протокола от всички членове на комисията. Явни фактически грешки могат да се поправят и след обявяването на изборния резултат.

(6) Членовете на избирателните комисии не могат да откажат да подпишат протокола. Ако не са съгласни с отразеното в него, те могат да мотивират особено мнение.

(7) Всяка партия, коалиция или независим кандидат или техните застъпници могат да получат извлечение от протокола с резултатите от гласуването съобразно установен образец. Същото право имат и присъствувалите в избирателната секция наблюдатели. Извлечение от протокола се поставя на видно място пред избирателната секция.

Чл. 82. (1) Председателят на секционната избирателна комисия предава:

1. два екземпляра от протоколите за избор на народни представители на съответната районна избирателна комисия, от които първият екземпляр за Централната избирателна комисия, а вторият - за районната избирателна комисия;
2. два екземпляра от протоколите за избор на общински съветници и кметове на общинската избирателна комисия, от които първият екземпляр за Централната избирателна комисия, а вторият - за общинската избирателна комисия;
3. по един екземпляр от всички протоколи на временния изпълнителен комитет или на временната управа, където е проведен изборът.

(2) По един екземпляр от протоколите за избор на народни представители, общински съветници и кметове с всички избирателни бюлетини, отделно действителните и недействителните, както и пликовете, с които е извършено гласуването, и другите материали от изборите се изпращат в съответния общински съвет, където се пазят до следващите избори.

(3) Транспортирането и предаването на протоколите и другите изборни документи се извършва от председателя или заместник-председателя и най-малко двама члена от избирателната комисия.

Чл. 83. (1) Районната избирателна комисия в многомандатния избирателен район

за избор на народни представители установява резултатите от гласуването въз основа на протоколите от секционните избирателни комисии и ги обявява.

(2) Общинската избирателна комисия установява резултатите от гласуването за избор на общински съветници въз основа на протоколите от секционните избирателни комисии и ги обявява.

(3) Общинската избирателна комисия установява резултатите от изборите за кметове въз основа на протоколите на секционните избирателни комисии и ги обявява.

Чл. 84. (1) Районната избирателна комисия в многомандатния избирателен район за избор на народни представители съставя протокол в два екземпляра за резултатите от гласуването в района, който се подписва от членовете на комисията.

(2) В протокола се посочва броят на:

1. секционните избирателни комисии;
2. секционните избирателни комисии, представили протоколи за гласуването;
3. избирателите в избирателния район според избирателния списък;
4. регистрираните изборни кандидатски листи;
5. гласувалите избиратели според отметките в избирателния списък;
6. гласувалите избиратели според намерените в избирателната кутия пликкове;
7. действителните бюлетини, подадени за всяка една кандидатска листа;
8. недействителните бюлетини;
9. празните пликкове;
10. подадените заявления, възражения, жалби и взетите по тях решения.

(3) Данните по точки 3 - 9 от предходната алинея се вписват с думи и цифри.

Чл. 85. (1) Председателят на районната избирателна комисия предава по един екземпляр от протоколите на Централната избирателна комисия и на съответния общински съвет.

(2) Заедно с протоколите в Централната избирателна комисия се предава и първият екземпляр от протоколите на секционните избирателни комисии.

(3) Заедно с протоколите в общинския съвет се предават и вторият екземпляр от протоколите на секционните избирателни комисии, избирателните списъци, избирателните бюлетини и другите изборни книжа, получени от секционните избирателни комисии.

(4) Транспортирането и предаването на протоколите и другите изборни документи се извършва от председателя или заместник-председателя и най-малко двама члена на избирателната комисия.

Чл. 86. (Изм., ДВ, бр. 70 от 1991 г.)

(1) Определянето на резултатите от изборите за народни представители, регистрирани от партии и коалиции, се извършва от Централната избирателна комисия по метода на Д'Ондр, съобразно Методика за изчисляване на резултатите от гласуването по пропорционалната избирателна система (ДВ, бр. 46 от 1991 г.)

(2) Право на участие при разпределянето на мандатите имат партиите и коалициите, получили най-малко 4 на сто от всички действителни гласове в цялата страна при изборите за народни представители.

(3) Ограничението по предходната алинея не се отнася за независимите кандидати на народни представители.

Чл. 86а. (Нов, ДВ, бр. 70 от 1991 г.)

(1) Независимият кандидат за народен представител, регистриран с отдел на

изборна листа, се смята за избран, ако е получил действителни гласове, равни или повече от районната изборителна квота.

(2) Районната изборителна квота се определя, като общият брой на действителните гласове, подадени в съответния многомандатен изборителен район, се разделя на броя на определените мандати за този район.

Чл. 87. (1) Въз основа на протоколите на секционните изборителни комисии общинската изборителна комисия съставя три протокола:

1. за избор на общински съветници;
2. за избор на кмет на общината;
3. за избор на кмет в населените места.

(2) В протоколите се посочва броят на:

1. секционните изборителни комисии;
2. секционните изборителни комисии, представили протоколи за гласуването;
3. изборителите в общината (населеното място) според изборителния списък;
4. регистрираните изборни кандидатски листи, съответно кандидати за кметове;
5. гласувалите изборители според отметките в изборителния списък;
6. намерените в изборителната кутия пликове;
7. действителните бюлетини, подадени за всяка една кандидатска листа или кандидат за кмет;
8. общият брой на действителните бюлетини, подадени за всички кандидати за кметове;
9. недействителните бюлетини;
10. празните пликове;
11. подадените заявления, възражения, жалби и взетите по тях решения.

(3) Данните по точки 3 - 10 от предходната алинея с думи и цифри.

(4) Протоколите се съставят в по два екземпляра.

(5) Един екземпляр от протокола за избор на общински съветници, съответно от протоколи за избор на кмет в общината, се изпраща на Централната изборителна комисия. Екземпляр от протокола за избор на общински съветници, за кмет в общината и за кмет в населеното място заедно с изборните книжа се изпращат в общинския съвет.

Чл. 88. Партиите, коалициите и независимите кандидати, участващи в изборите, имат право срещу заплащане да получат ксерокопие от протоколите на секционните, районните и общинските изборителни комисии от службите, където се съхраняват срещу заплащане.

Чл. 89. Всяка кандидатска листа получава места в общинския съвет пропорционално на подадените за нея действителни гласове в съответствие с метода на Д'Ондт.

Чл. 90. (1) Изборът на кмет се смята за действителен, ако в гласуването са участвували повече от половината от изборителите на съответния район.

(2) За избран се смята кандидатът за кмет, получил повече от половината от общия брой действителни бюлетини.

(3) Когато никой от кандидатите за кмет не е получил необходимото мнозинство, общинската изборителна комисия насрочва избор в срок от една седмица в неработен ден. На втория тур участвуват двамата кандидати, получили най-много гласове.

(4) Когато е регистриран само един кандидат за кмет и той не е избран, при второто гласуване се допуска издигане на нови кандидати.

(5) В случаите по ал. 3 и 4 за избран се смята кандидатът за кмет, получил най-

много гласове.

Чл. 91. (1) Когато в гласуването за избор на кмет са участвували по-малко от половината от избирателите в съответния район, общинската избирателна комисия насрочва нов избор в срок от една седмица в неработен ден.

(2) Общинската избирателна комисия насрочва новия избор с решение, което се обявява.

(3) При провеждането на този избор се прилагат правилата на ал. 2, 3, 4 и 5 на предходния член.

(4) Ако и в този избор са участвували по-малко от половината избиратели на съответния район, за избран се смята кандидатът, получил най-много гласове.

Чл. 92. (Нов, ДВ, бр. 70 от 1991 г.)

(1) Когато един кандидат за народен представител, регистриран от партия или коалиция, е избран в повече от една районна изборна листа, той е длъжен в едnodневен срок от узнаването да заяви в Централната избирателна комисия в коя кандидатска листа да се смята за избран.

(2) В случаите по ал. 1 Централната избирателна комисия обявява за избран следващия кандидат по съответната изборна листа.

(3) Независим кандидат за народен представител, избран едновременно в два многомандатни избирателни района, има задълженията на кандидата по ал. 1.

Чл. 93. (Предишен чл. 92, ДВ, бр. 70 от 1991 г.)

(1) Централната избирателна комисия обнародва в "Държавен вестник" изборните резултати за народни представители непосредствено след обявяването им.

(2) Централната избирателна комисия публикува и резултатите от гласуването по избирателни секции за народни представители за цялата страна в специален бюлетин.

(3) След приключването на изборите и решаването на споровете по тях, Централната избирателна комисия предава изборните материали в архива на Народното събрание.

Чл. 94. (1) Всеки кандидат за народен представител, както и централните ръководства на политическите партии или коалиции, участвували в изборите за народни представители, могат да оспорват законността на избора за народен представител чрез посочените в чл. 150, ал. 1 от Конституцията органи пред Конституционния съд в срок до един месец от обявяването му от Централната избирателна комисия.

(2) Всеки кандидат за общински съветник и кмет и местните ръководства на политическите партии и коалиции, участвали в изборите за общински съветници и кметове, могат да обжалват решенията за определяне на изборните резултати пред окръжния, съответно Софийския градски съд, в 2-седмичен срок от обявяването им, чието решение е окончателно.

Чл. 95. Новоизбраните народни представители, общински съветници и кметове в 1-месечен срок след изборите декларират пред Народното събрание, съответно пред общинския съвет, източниците на финансирането и разходите, които са направили по време на избирателната кампания.

Глава десета

ПРЕКРАТЯВАНЕ НА ПЪЛНОМОЩИЯ

Чл. 96. (1) При предсрочно прекратяване на пълномощията за народен представител Централната избирателна комисия обявява за народен представител следващия в съответната листа кандидат.

(2) При избирането на народен представител за министър за времето, през което той изпълнява функциите на министър, се замества от следващия в избирателната листа кандидат.

Чл. 97. Пълномощията за народен представител се прекратяват предсрочно при условията, посочени в чл. 72 от Конституцията.

Чл. 98. Пълномощията за общински съветник и кмет се прекратяват предсрочно при:

1. подаване на оставка;
2. влизане в сила на присъда, с която е наложено наказание лишаване от свобода за умишлено престъпление, или когато изпълнението на наказанието лишаване от свобода не е отложено;
3. промяна на местожителството извън района, в който са избрани. Промяната на местожителството се установява от съответния общински съвет;
4. при трайна невъзможност или системно неизпълнение на задълженията си за повече от една година;
5. смърт.

Чл. 99. При прекратяване на пълномощията на общински съветник общинската избирателна комисия обявява за общински съветник следващия в листата кандидат.

Глава единадесета **ЧАСТИЧНИ ИЗБОРИ**

Чл. 100. (1) Когато се освободи място на кмет, общинската избирателна комисия в 1-месечен срок насрочва нов избор.

(2) В случаите по ал. 1 избор не се произвежда, ако срокът на освободения мандат е по-малък от шест месеца.

Чл. 101. Частичните избори за кметове се произвеждат по общия ред при спазване разпоредбите на този закон и при следните отклонения:

1. изборът се насрочва не по-късно от един месец преди изборния ден;
2. избирателните списъци се обявяват най-късно 20 дни преди изборния ден;
3. кандидатите се регистрират в срок от 15 дни и се обявяват най-късно 10 дни преди изборния ден;
4. избирателните секции се образуват най-късно 25 дни преди изборния ден. За същия срок се образуват и секционните избирателни комисии;
5. гласуването може да приключи и преди 19 часа, ако са гласували всички избиратели.

АДМИНИСТРАТИВНО-НАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 102. (1) Който наруши разпоредбите по този закон, се наказва с глоба от 0,05 до 0,50 лева, ако извършеното деяние не съставлява престъпление.

(2) За нарушение по чл. 69, ал. 2 и чл. 81, ал. 5 глобата е в размер от 0,50 до 2 лева, ако извършеното деяние не съставлява престъпление.

(3) Длъжностно лице по смисъла на този закон, което умишлено извърши нарушение по ал. 1, се наказва с глоба от 0,10 до 1 лева, а по ал. 2 - от 1 до 3 лева, ако нарушението не представлява престъпление.

Чл. 103. (1) Актовете за констатирани административни нарушения се съставят от председателите на общинските и районните избирателни комисии.

(2) Наказателните постановления се издават от председателите на временните изпълнителни комитети, респективно кметовете на общината. Съставянето на актовете, издаването на наказателните постановления и обжалването им се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

ПРЕХОДНИ И ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Прилагането на метода Д'Ондр при определянето на изборните резултати по чл. 88 се извършва по специална инструкция на Централната избирателна комисия.

§ 2. Населени места по смисъла на този закон са селища, в които има кметства.

§ 3. Наблюдатели по смисъла на този закон са:

1. представителите на парламентите на страни-участнички в Съвещанието за сигурност и сътрудничество в Европа, на Парламентарната асамблея на Съвета на Европа, на Европейския парламент и на други организации, имащи отношение към съблюдаване правата на човека, които ще бъдат поканени чрез Министерството на външните работи;

2. представителите на чуждестранни политически партии и движения, както и отделни личности, поканени от политически партии и коалиции, регистрирани за участие в изборите, чрез Министерството на външните работи;

3. упълномощени членове на Българското сдружение за честни избори и на Гражданска инициатива за свободни и демократични избори.

§ 4. (1) Български граждани, които живеят или пребивават повече от една година в чужбина, удостоверяват самоличността си със задграничен паспорт. Същите попълват декларация, че не разполагат с личен паспорт.

(2) Българските граждани, пребиваващи повече от два месеца в чужбина и незавърнали се до момента на изборния ден, се заличават от избирателните списъци в страната.

§ 5. (1) Срочнослужещите във въоръжените сили не могат да се кандидатира за народни представители, общински съветници и кметове.

(2) Военнослужещите извън посочените в предходната алинея могат да се кандидатира за народни представители, общински съветници и кметове като независими кандидати.

§ 6. В случай, че във временните изпълнителни комитети не са назначени някои от длъжностните лица по чл. 9 от този закон, избирателните списъци се подписват само от действащите членове.

§ 7. Временните изпълнителни комитети на общините в София продължават да изпълняват функциите си до формирането на нови органи, но не по-късно от 2 месеца след изборите.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 8. Този закон отменя разпоредбите на избирателния закон (обн., ДВ, бр. 54 от 1973 г.; попр., бр. 61 от 1973 г.; изм. и доп., бр. 88 от 1973 г., бр. 22 от 1976 г., бр. 97 от 1978 г.; попр. бр. 98 от 1978 г.; изм., бр. 91 от 1982 г. и бр. 98 от 1987 г.) в частите, отнасящи се до избиране и отзоваване на народни съветници, народни представители и кметове.

§ 9. Този закон влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник". Законът е приет от Великото народно събрание на 20 август 1991 г. и е подпечатан с държавния печат.

ЗАКОН ЗА МЕСТНИТЕ ИЗБОРИ (Обн., ДВ, бр. 66 от 25.07.1995 г.)

.....
.....

Преходни и заключителни разпоредби

§ 6. Този закон отменя разпоредбите на Закона за избиране на народни представители, общински съветници и кметове (обн., ДВ, бр. 69 от 1991 г.; изм. и доп., бр. 70, 76 и 98 от 1991 г.), отнасящи се до произвеждането на избори за общински съветници и кметове.